

دیدگاه

تابلو یکپار چه خاور میانه

محمدجواد حق‌شناس*

■ در مرحله نخست، منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا در حوزه تحولات اخیر، یک منطقه یکپارچه است و ما نمی‌توانیم بین شمال آفریقا و تحولاتی که در حوزه خلیج‌فارس یا منطقه شرق خاورمیانه اتفاق افتاده، تفکیک قابل شویم.نکته بعدی که باید به آن توجه شود این است که شاید این تحولات سیاسی از تونس شروع شده اما نوع کنش تحولات و اوج‌گیریشان نشان داد که اکثر کشورهای عربی از لحاظ فرهنگی، زبانی، نوع ارتباط حکومت با مردم، نداشتن شیوه‌های دموکراتیک در اداره حکومت، محدودیت شدید رسانه‌ای، حاکمیت سانسور و تک‌صاحب‌ودن رژیم حاکم از طریق دیکتاتوری فردی، حزبی یا حاکمیت نظامیان ناشی از کودتای نظامی شبهات‌های بسیار نزدیک و قابل توجهی به یکدیگر دارند.زین‌العابدین بن‌علی، رئیس‌جمهور فراری تونس به عربستان سعودی طی ۶۰ سال گذشته دومین حاکم کشور تونس بود که در یک اقدام شبهه‌کودتا ۲۵ سال قدرت را برای خود حفظ کرد.حسینی مبارک، رئیس‌جمهور مصر نیز یک نظامی برآمده از یک حکومت کودتا بود که به مدت ۳۰ سال بر مردمش حکومت کرد. ویژگی مشترک دیگری که حاکمان هر دو کشور-تونس و مصر دارند این است که در کنار این مسایل، فساد نیز در خانواده آنان به وضوح جریان دارد که ناشی از انباشت قدرت، مخالفی را تحمل نمی‌کنند.در نهایت سوومین کشوری که شاهد پیروزی تحولات سیاسی مردم آن هستیم، یمن است که ویژگی‌های آن کاملاً شبیه ویژگی‌های تونس و مصر است.علی‌عبدالله صالح، رئیس‌جمهور فراری یمن به عربستان سعودی نیز که تحت عنوان مسداوی زخم‌هایش از یمن گریخته، نزدیک به سه دهه است که در این کشور حاکمیت دارد و بافت کامل حاکمیت یمن نیز در دستاں خانواده، نزدیکان، قبیله حاکم و حزب مربوط به رئیس‌جمهور یمن است. ویژگی مشترک دیگر سه کشور تونس، مصر و یمن این است که این کشورها عمداً جزو کشورهای زیر متوسط اقتصادی از لحاظ ثروت و درآمد سرانه هستند و ترکیبی از ناکارآمدی و فقر مردم این کشورها کمک کرده تا چنین جنبش‌های اعتراضی شکل بگیرد.نکته دیگری که می‌توان به آن اشاره کرد، اتفاقاتی است که می‌تواند در کشور لیبی روی دهد، زیرا وضعیت لیبی نیز مانند تونس و مصر است و سرهنگ معمر قذافی بیش از چهار دهه است که با دست گرفتن قدرت از طریق کودتای نظامی، بر مردمش حکومت مطلق دارد. تنها ویژگی متفاوت لیبی با این کشورها شاید فقط در میزان منابع نفتی، جمعیت کم و منابع قابل توجه این کشور باشد. ضمن اینکه نوع برخورد نظامی قذافی با مردمش که از تاک و هواپیما علیه آنان استفاده کرد در تاریخ کشورهای جهان بی‌سابقه است و نوعی اعتراض عمومی کشورهای عربی، زود سازمان ملل متحد به این جریان و در نهایت اقدامات بعدی ناتو را در پی داشت تا جلو یک نسل‌کشی یا کشتار مردمی که از موازنه مناسب با قدرت نظامی فرمانران قذافی برخوردار نبودند را بگیرند. امروز ما شاهد روندی هستیم که قذافی دارد لیبی را به سمت تجزیه کشور به دو بخش غربی و شرقی می‌برد.

ضمن اینکه غرب از تجربه عراق و حذف دفعی و شتابزده صدام حسین استفاده کرده و می‌خواهد با خریدن زمان برای شناسایی مخالفان قذافی و ارتباط‌گیری با آنان در «منطقه آزادشده» انتقال آرد قدرت را توسط خود آنها به سرانجام رساند.

انگلسانت و فرانسه نیز به نوعی به شناسایی شهر بنغازی لیبی پرداخته و رابطه‌شان را با طرابلس قطع کرده‌اند.نیرو‌هایی که در آینده در لیبی بر سر کار می‌آیند به نظر می‌رسد که از اعتماد نسبی برای مجموعه‌ای که تحولات خاورمیانه را اداره می‌کنند، برخوردار هستند تا این تحولات به نقطه مطلوب آنان که تلاش می‌کنند به آن دست یابند، هدایت شود.این امر از یک طرف حاکی از عمق بحران در کشورهای عربی است و از طرف دیگر غیرحرفه‌ای عمل کردن نیروهای امنیتی برای کنترل اعتراض‌های مردمی و شورش‌های شهری است که چنین تلفاتی را بر جای گذاشته‌اند.نکته آخری که شاید بتوان اضافه کرد، تغییر مواضع ترکیه در مورد سوریه طی یک هفته گذشته است که با برگزاری اجلاسی در آنتالیا نشان داد که تغییری در وقایع منطقه در حال روی دادن است. ما در روزهای آینده شاهد تشدید ناآرامی‌ها در کشورهای عربی و شناسایی بیشتر مخالفان در شهر بنغازی لیبی خواهیم بود. اینها اتفاقاتی است که پیش‌بینی می‌شود در آینده نزدیک روی دهند و بیشتر مسایل سیاسی منطقه حول و حوش این موضوعات مورد توجه قرار گیرند.

*کارشناس روابط بین‌الملل

شرق: خیزایی که تاکنون سه دیکتاتور خاورمیانه را از اریکه قدرت به زیر کشیده است گویی سر بازایستادن ندارد. در آستانه تابستان، نسیم بهار عربی به مغرب هم رسید و یک هفته پس از قتل جوان معترض مراکشی به دست نیروهای امنیتی، هزاران نفر به خیابان‌ها آمدند تا به سوگواری هموطن از دست‌رفته خود بنشینند.

مراکش چون درختی است که ریشه‌هایش در آفریقااست اما بر گهایش در اروپا نفس می‌کشد؛ این تصویری است که سلطان حسن دوم (۱۹۹۹-۱۹۶۹) برای توصیف کشوری که از یک سو بسیار سنتی و از سوسی دیگر در دل دنیای مدرن جای دارد، به کار برد. اما این بار گویا مغربی‌هایی که شاید بتوان گفت بیشترین وجه اشتراکشان با کشورهای عرب زبان‌شان بود و به کشورهای چون همسایگان اروپایی خود چون اسپانیا و پرتغال شباهت داده می‌شدند در دسته مشابه با جنبش‌های هم‌زمان خود قرار گرفته‌اند، کما اینکه انقلاب‌های مردمی در تونس که آغازگر مسیر انقلاب‌های عرب منطقه خاورمیانه بود یا خودسوری یک جوان رجم خورد. محمد بوعزیزی کشته و حکومت بن‌علی سرنگون شد.

این بار هم هزاران جوان مراکشی در خیابان‌های دو شهر بزرگ این کشور گردهم آمدند. معترضان مراکشی روز دوشنبه در حالی که به سمت ساختمان پارلمان این کشور حرکت

مرگ دیپلمات کهنه کار

بی‌بی‌سی:لارنس اینگلر،گر،دیپلمات کهنه کار آمریکایی که برای دوره کوتاهی در دوران ریاست‌جمهوری جورج بوش پدر، وزیرخارجه بود، درگذشت. اینگلر گر در جریان تجزیه یوگسلاوی مشاور اصلی جورج بوش بود و در تنظیم روابط دیپلماتیک آمریکا در زمان جنگ اول خلیج‌فارس نقش برجسته‌ای را ایفا کرد.

پایان چپ‌ها در پرتغال

پیمان موسوی: با رای پرتغالی‌ها حاکمیت شش ساله چپ‌های میانه‌رو در این کشور خاتمه یافت و سوسیال دموکرات‌ها برنده این انتخابات شدند. چپ‌ها که به مدت شش سال در این کشور حاکم بودند، در پایان دوره حاکمیت خود پرتغال را به کشوری ورشکسته تبدیل کردند. هرچند به اعتقاد تحلیل‌گران با وام ۱۱۴ میلیاردی صندوق بین‌المللی پول می‌توان این کشور را از این وضعیت نجات داد. این انتخابات که روز یکشنبه برگزار شد، با پیروزی حزب سوسیال دموکرات‌های افراطی به رهبری «پدرو پازوس کوئیو» همراه بود که آنها توانستند ۲۸ درصد رای مردم را از آن خود کنند. در مقابل حزب حاکم فعلی به رهبری خوزه سوکراتس، نخست‌وزیر فعلی پرتغال قرار داشت که فقط توانست ۲۸ درصد رای مردم را همراه طرح و برنامه‌های خود ببیند. خوزه سوکراتس، نخست‌وزیر فعلی پرتغال که شکست را پذیرا شده است، اعلام کرده ممکن است از رهبری حزب سوسیالیست‌های میانه‌رو استعفا دهد. او همچنین پس از آنکه با مخالفت اپوزیسیون برای تصویب قانون کاهش هزینه‌ها رویه‌رو شده بود در ماه مارس (فروردین ماه) از مقام خود استعفا داد و با انتخابات زودهنگام موافقت کرد. این فشارها زمانی افزون‌تر شد که خوزه سوکراتس با کمبود ذخایر ارزی مواجه شد و او اربایش از پیش تحت فشار قرار داد. دولت برای نجات کشور از ورشکستگی در ماه آوریل، دست به دامن صندوق بین‌المللی پول شد. در جبهه اپوزیسیون، پدرو کوئیو قرار دارد که از او به عنوان نخست‌وزیر آتی پرتغال نام برده می‌شود. او تاجر و سیاستمداری است که با توسل به طرح‌های اقتصادی لیبرال قصد نجات پرتغال

منبع:وال استریت ژورنال

جهان

عکس:AP

فرياد آزادی در خیابان‌های مراکش

نسیم تغییر به مغرب رسید

مراکش کشوری است با نظام مشروطه سلطنتی و پادشاه آن قدرت نسبتاً بالایی را در اختیار دارد. در سال ۱۹۹۶ قانون اساسی کشور مورد تجدیدنظر قرار گرفت و مغرب دارای دو مجلس قانون‌گذاری (مجلس ملی و مجلس سنا) شد اما قدرت انحلال مجلس‌های مزبور همچنان در اختیار پادشاه باقی ماند. پادشاه، فرماندهی ارتش و نیروی‌های مسلح کشور را هم بر عهده دارد. نظام مشروطه سلطنتی خود گویای رویکرد حکومت بر مبنای سنت در این کشور است.

می‌کردند، فریاد می‌زنند آزادی، آزادی، آزادی، ما صلح می‌خواهیم. به گزارش رویترز، تعداد مردمی که روز گذشته به خیابان‌ها ریختند ۶۰ هزار نفر تخمین زده شده است. گردهمایی مخالفان دولت که خواستار اصلاحات سیاسی در این کشور هستند، اعتراض به مرگ یک مرد جوان در جریان سرکوب تظاهرات فرهنگی مخالفان، ابعاد تازه‌ای به خود گرفته است. مخالفان این بار در اعتراض به مرگ کمال عماری ۳۰ساله، یکی از اعضای گروه «عدل والاحسان» که شناخته‌شده‌ترین گروه اسلامی مراکش است دوشنبه در خیابان‌های پایتخت این کشور گردهم آمدند.

این مرد جوان که کمال عماری نام داشت هفته گذشته در شهر «آسفی» مورد ضرب و شتم مأموران امنیتی قرار گرفت که قصد داشتند جمعیت را متفرق کنند. این جوان ۳۰ساله به دلیل شدت ضربات باتوم جان سپرد. گفته شده است که در جریان اعتراضات مردمی اخیر، هفت نیروی امنیتی مراکشی

کشته شدن جوان مغربی صحت ندارد و وی بر اثر حمله قلبی و ایست تنفسی که ناشی از بیماری ربوی بوده، کشته شده است. اعتراضات مردمی مخالفان دولت مراکش از ۲۰فوریه همزمان با اوج‌گیری ناآرامی‌های منطقه آغاز شده است. از آن تاریخ به بعد، با وجود سرکوب شدید تظاهرکنندگان، مخالفان که خود را جنبش ۲۰ فوریه می‌نامند هر هفته، یکشنبه‌ها دست به تظاهرات می‌زنند. منتقدان دولت مراکش خواستار اصلاحات سیاسی هستند و اقدامات پادشاه را کافی نمی‌دانند.

حامیان جنبش ۲۰ فوریه در مراکش، خواستار اصلاحات سیاسی در این کشور هستند. پادشاه مراکش در واکنش به نخستین تظاهرات مردمی وعده داده بود ساختار سیاسی کشور را اصلاح خواهد کرد. بنابراین وعده قرار است تا اواسط ژوئن کمیسونی برای اصلاح قانون اساسی تشکیل شود. پادشاه مراکش برای جلب رضایت مخالفان همچنین اعلام کرده است که زندانیان سیاسی را نیز عفو خواهد کرد. با این حال منتقدان، اقدامات پادشاه مراکش را کافی نمی‌دانند. به گفته منبع آگاه، بیش از ۸۰ تظاهرات در راستای درخواست برای تغییر در مراکش برگزار شده است. شمار زیادی از تحلیل‌گران معتقدند، که می‌توان به دنبال ادامه اعتراضات مردمی در مغرب منتظر حادثه‌ای مشابه با آنچه در ماه‌های اخیر میان اعراب خاورمیانه روی داده است، بود.

بر لوسکنی همچنان میهمانی می‌دهد

ایسنا: نخست‌وزیر ایتالیا به‌رغم دادگاهی شدن به علت رابطه با یک دختر کم‌سن و سال، همچنان میهمانی‌های غیراخلاقی ترتیب می‌دهد. جزئیات مربوط به این موضوع در جریان استراق سمع مکالمات یکی از دوستان او به دست آمده است. برلوسکنی محل میهمانی خود در ویلاي معروفش در نزدیکی میلان را تغییر داده است.

اینترنت جزو حقوق‌بشر است

تخطی از قوانین مالکیت فرآورده‌های هنری یا کیپ‌رایت- امری غیرمتناسب و از آن رو نقض ماده ۱۹ بنده قوانین ناظر بر حقوق شهروندی و سیاسی مردم می‌داند.

این گزارش همچنین ادامه می‌دهد: گزارشگر ویژه از همه دولت‌ها می‌خواهد که دسترسی به اینترنت را در همه زمان‌ها ممکن سازند، از جمله در دوران ناآرامی‌های سیاسی. گزارشگر ویژه به خصوص از دولت‌ها می‌خواهد قانون مربوط به تخطی از حقوق مولف را پس بگیرند یا اصلاح کنند یا اجاری آن را ملغی کنند زیرا این قانون توجیه‌کننده عمل محروم کردن کاربران از دسترسی به اینترنت به شمار می‌رود. گزارش گزارشگر ویژه سازمان ملل درباره توسعه، حفظ حقوق و آزادی بیان با رویدادهای سوریه همزمان شده است. به گزارش یک سازمان ناظر بر اینترنت دو سوم ارتباط اینترنتی این کشور ناگهان قطع شده است. گفته می‌شود این اقدام ناشی از واکنش حکومت سوریه در برابر ناآرامی‌های کشور است.

تظاهرات مردم در مقابل پارلمان یونان به خاطر وضعیت اقتصادی

عکس: AP

دور

جراحی زیبایی روی صالح

■ ایسنا: یک مسئول عربستانی گفت: رئیس‌جمهوری یمن که روز یکشنبه در ریاض تحت دو عمل جراحی قرار گرفت، نیازمند دو هفته استراحت است. شبکه الجزیره هم گزارش داد که صالح بعد از عمل جراحی موفقیت آمیزش به هوش آمده و به زودی به منظور مداوای آثار سوختگی روی صورت و بدنش تحت عمل جراحی زیبایی قرار می‌گیرد. یک تیم پزشکی عربستانی - آلمانی عمل جراحی صالح را برعهده داشت. بی‌بی‌سی گزارش داده که یک ترکش به نزدیکی قلب صالح اصابت کرده و سوختگی‌های درجه دو در صورت و شستنه‌اش به وجود آمده است.

کشتار در جولان

■ بی‌بی‌سی: تلویزیون دولتی سوریه می‌گوید: تیراندازی سربازان اسرائیلی به سوی تظاهرکنندگان طرفدار فلسطینی‌ها در بلندی‌های جولان در سوریه ۲۰ کشته و حدود ۳۰۰ زخمی بر جای گذاشته است. رژیم اسرائیل هنوز به آمار تلفات اعلام‌شده واکنشی نشان نداده، اما آسوشیتدپرس گزارش داده است که مسئولان بیمارستانی آمار اعلام‌شده را تأیید کرده‌اند. بلندی‌های جولان در اشغال اسرائیل است و در مرز این رژیم با سوریه قرار دارد. سه هفته پیش هم صدها فلسطینی توانستند خود را به حصار مرزی در این منطقه برسانند. تظاهرات قبلی به مناسبت سالگرد ایجاد رژیم اسرائیل انجام شده بود.

پیروزی چپ‌ها در پرو

■ یورونیوز: با شمارش ۸۰ درصد آرای دور دوم انتخابات ریاست‌جمهوری پرو، پیروزی اولانتا هومالا، نامزد ۴۸ ساله چپ‌گرای این کشور قطعی و شکست کیکو فوجیموری، نامزد جناح راست مسجبل شد. بازنده بزرگ انتخابات، کیکو فوجیموری ۴۶ ساله، دختر آلبرتو فوجی موری رئیس‌جمهوری سابق این کشور است. بسیاری به خاتم فوجیموری به خاطر پدرش که به جرم فساد مالی و تیرباران چپ‌گرایان در دهه ۹۰ میلادی زندانی است، رای ندانند.

نزدیک

بمباران دوباره وزیرستان

■ بی‌بی‌سی: در سه حمله جداگانه که توسط هواپیماهای بدون سرنشین امریکا در منطقه قبیله‌نشین پاکستان در نزدیکی مرز این کشور با افغانستان روی داد، دست‌کم ۱۸ نفر کشته شدند. دو حمله اول به یک مجتمع در شهر وانا و یک مدرسه علوم دینی در نزدیکی آن، در جنوب وزیرستان انجام شد و در حمله سوم، یک خودرو که در نزدیکی مرز افغانستان حرکت می‌کرد و گمان می‌رفت که حامل نیروهای پیکارجو باشد، هدف قرار گرفت.

طالبان همچنان دار می‌زند

■ دوپچه‌وله: کارمند افغان یک سازمان کمکرسانی فرانسوی به نام «ماندا» که او‌اخر ماه می توسط طالبان روده شده بود، کشته شد. طالبان پس از ربودن این مرد در شهرستان غور، خواستار معاوضه او با همسر زندانی یکی از رهبران ارتد شدند. پس از آنکه مقامات افغان به این درخواست پاسخ رد دادند، طالبان این مرد را به ضرب گلوله کشته و جنازش را به‌ادر آویختند. آنها به مردم منطقه هشدار داده بودند که جنازه را تا سه روز پایین نیاورند. سازمان کمکرسانی «ماندا» از سال ۱۹۸۸ در افغانستان فعالیت می‌کند.

گسترش ایدز، میان زنان تاجیک

■ بی‌بی‌سی: در تاجیکستان براساس آمارهای رسمی، از میان حدود سه هزار بیمار ناقل ویروس اچ‌آی‌وی، بیش از ۶۰۰ نفر زن هستند. به منظور چاره‌جویی برای حل این مشکل، برای اولین بار همایش زنان ناقل این ویروس در دوشنبه برگزار شد. در بسیاری از موارد زنان تاجیک را شوهران معناد و مهاجرشان مبتلا کرده‌اند. برخی موارد ابتلا نیز ناشی از بی‌احتیاطی پزشکان بوده است. تاجیکستان فقیرترین کشور آسیای میانه است و بسیاری از مردان جوان آن برای کار به روسیه می‌روند.

کل در لهستان

■ تی.آر.سی: عبدالله گل، رئیس‌جمهور ترکیه برای یک دیدار سه روزه وارد ورشو پایتخت لهستان شد. رئیس‌جمهور ترکیه در جریان سفر به ورشو، با پرونیسلاو کوموروفسکی رئیس‌جمهور، گرز گروتوژنیشین رئیس مجلس ملی و دونالد توسک، نخست‌وزیر لهستان گفت‌وگو می‌کند.

در این روز

۷ ژوئن ۱۹۸۱

بمباران تاسیسات اتمی عراق

■ دو اسکاردارن هواپیمای نظامی از اسرائیل خود را به ۲۰ کیلومتری جنوب شرقی بغداد رساندند و تاسیسات اتمی عراق را که در این ناحیه با کمک فرانسویان به وجود آمده بود، بمباران کردند. فرانسویان بر این تاسیسات نام اوسیراک (مخفف دو کلمه اوسیریس - خدای مصری-یونانی عهد باستان - و عراق = ابراک) گذارده بودند ولی دولت وقت عراق آن را تمسوز (نام یک ماه بلبی‌ها) می‌خواند. گفته شده است که فرانسویان نقشه تاسیسات را به اسرائیلی‌ها داده بودند. این نخستین تاسیسات اتمی با راکتور فعال در طول تاریخ بوده که بمباران شده است.